

Medio september 2018 vond de tweejaarlijkse IENE-conferentie plaats in Eindhoven. IENE is een Europees netwerk van ecologen die werken aan een duurzame transportinfrastructuur.

Movares nam deel aan de IENE-conferentie met een presentatie over een nieuw type faunapassage voor amfibieën.

Amfibieën zijn erg gevoelig voor versnippering van hun leefgebied door (spoor-)wegen. Voor het Meerjaren Programma Ontsnippering (MJPO), een landelijk programma om bestaande knelpunten in infrastructuur op te lossen, zijn voor ongeveer de helft van de knelpunten bij spoorwegen amfibieën als doelsoort gesteld. Bij het ontwerpen van faunavoorzieningen ontdekten we dat een amfibieëntunnel in veel gevallen niet kan worden gerealiseerd. Dit komt doordat de technische eisen van het spoor en de door amfibieën aan een dergelijke passage gestelde eisen niet verenigbaar zijn. De beschikbare ruimte tussen het spoor en het waterpeil is in habitat van amfibieën met hoge grondwaterstanden veelal onvoldoende om de gewenste faunatunnel te kunnen realiseren.

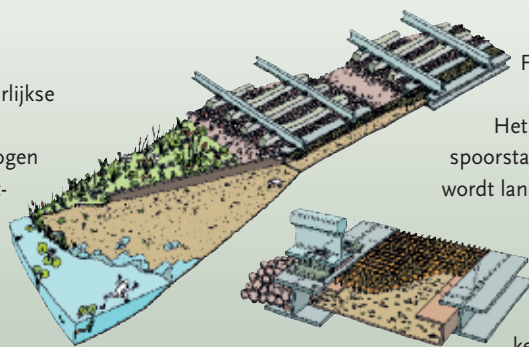

Fig.1 Lay-out van de Dwarsligger Fauna Passage.

Het spoor werkt voor amfibieën als een barrière: de spoorstaven zijn veelal onpasseerbaar en het ballastbed wordt langzaam overgestoken waardoor een deel van de overstekende dieren sterft door uitputting en de meezuigende werking van treinen. De hoogste sterfte vindt plaats tussen de spoorstaven. Om de barrièrewerking van het spoor te kunnen opheffen, ontwikkelde Movares een nieuw type faunapassage (fig. 1).

De Dwarsligger Fauna Passage (DFP) is inpasbaar in situaties met een hoge grondwaterstand en tevens passend in het reguliere spooronderhoud. Het bestaat uit een – halve meter brede – tunnel tussen twee nieuwe dwarsliggers met een H-profiel. In het tunneldak komt een rooster voor toetreding van lucht en licht dat tevens de meezuigende werking van passerende treinen tegengaat. Amfibieënschermen, stobbenwanden en poelen aan weerszijden brengen de benodigde geleiding aan.

In 2019 zal de dwarsligger faunapassage als pilot op twee locaties in het Naardermeer worden gerealiseerd en gemonitord, als onderdeel van het project 'Rondje Naardermeer'. Zie https://www.noordholland.nl/Onderwerpen/Natuur/Projecten/Rondje_Naardermeer

Gideon Vreeman Movares, gideon.vreeman@movares.nl

NETWERK

Kansen voor de boomkikker in natuurontwikkelingsgebieden

Vanaf 1988 volgt Jan Stronks van Staring Advies de boomkikker (*Hyla arborea*) in de Achterhoek. Eerst als vrijwilliger, maar later in opdracht: vanaf 1994 van de provincie Gelderland, vanaf 2011 van RAVON. In de jaren tachtig van de vorige eeuw stond de soort in Nederland op uitsterven met alleen nog wat relictpopulaties, vooral in de Achterhoek. Door herstel en aanleg van leefgebieden was het aantal roepende mannetjes toegenomen van circa 200 (1985) tot circa 2400 (2007). Anno 2018 is dit aantal gedaald naar circa 1600, waarvan er circa 1000 roepen vanuit leefgebieden van Staatsbosbeheer. De overige leefgebieden zijn in eigendom van particulieren, de gemeente Berkelland en Het Gelderschap.

In 2018 wordt onderzoek uitgevoerd naar actuele, verlaten en potentiële boomkikkerleefgebieden van Staatsbosbeheer en geadviseerd over inrichting en beheer. Dit onderzoek wordt eind 2018 afgerond. Uit de voorlopige resultaten blijkt dat veel van de 120 onderzochte voortplantingswateren, die in de afgelopen 25 jaar voor allerlei natuurontwikkelingsprojecten zijn aangelegd, niet

Boomkikker (*Hyla arborea*)
(foto: Jan Stronks).

voldoen aan de eisen van de boomkikker. Veel poelen zijn te diep waardoor ze nooit, of alleen in zeer droge zomers zoals in 2018, droogvallen. In een groot deel ervan heeft zich vis gevestigd waardoor de boomkikker er na aanvankelijke vestiging is verdwenen. De aanwezigheid van vissen leidde tot de vastgestelde achteruitgang van de boomkikker na 2007. Veel poelen zijn door kleine ingrepen weer geschikt te maken als voortplantingswater voor de boomkikker. Door een poel te vergroten komt grond beschik-

baar om een te diepe poel ondieper te maken. Tegelijkertijd is herinrichting mogelijk waardoor beheer ervan weinig inspanning vraagt. De meeste poelen liggen in schraal grasland en zijn na een droge zomer geheel of gedeeltelijk met het omliggende grasland mee te maaien. Aanpassing van de poelen kan het aantal boomkikkers in de Achterhoek de komende jaren naar verwachting minimaal verdubbelen.

Jan Stronks, Staring Advies
janstronks@staringadvies.nl

